

נתונים על הרקע הדמוגרפי והתעסוקתי של שופטים

מבוא

מסמך זה נכתב לבקשת חברת הכנסת קרן ברק, ומובאים בו נתונים על הרקע הדמוגרפי והתעסוקתי של שופטים, בדגש על הבחנה בין רקע תעסוקתי בשירות הציבורי ובין רקע תעסוקתי במגזר הפרטי.

הנתונים המוצגים במסמך נשלפו באופן ידני ממאגר [קורות החיים של הרשות השופטת](#) בחודשים מאי-יוני 2020, והוזנו לקובץ נתונים בעל שדות אחידים, המכיל נתונים דמוגרפיים ונתונים על הרקע התעסוקתי של השופטים.¹ במועד השליפה היה במאגר קורות החיים מידע על 807 שופטים שכינה בכל ערכאות הרשות השופטת (לרבות רשמים).² יודגש כי המסמך עוסק רק בנתוני הרקע של השופטים, ולא בתהליך מינוי השופטים ובהיבטים הקשורים אליו.

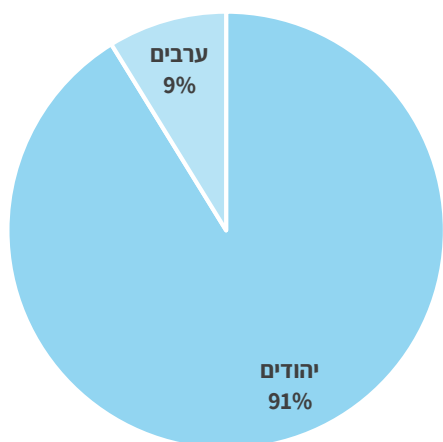
טרם הצגת הנתונים נציין כי קורות החיים של השופטים אינם מוצגים בפורמט אחיד (בין היתר, הם אינם כוללים שדות קבועים, חלקם מפורטים וחלקם תמציתיים ביותר וכדומה); היות שחלק ניכר מהשופטים מילאו כמה תפקידים בתחומים שונים לפני שמונו לשיפוט, יש קושי מובנה לשקלל את כלל התפקידים לכדי "רקע תעסוקתי" אחיד. לכן במגבלות הבדיקה הנוכחית אין בידינו אפשרות מעשית להתייחס לכל הניסיון התעסוקתי של השופטים המכהנים, ולצורך הגדרת הרקע התעסוקתי נבחר ככלל רק [התפקיד האחרון](#) שמילא השופט לפני שמונה לכהונה. במקרים שבהם משך הזמן בתפקיד זה היה קצר יחסית (עד כשנתיים), נבחר גם התפקיד הקודם שמילא השופט.

לפני שיוצג ניתוח נתוני הרקע התעסוקתי, נציג בקצרה **ניתוח דמוגרפי של נתוני השופטים**. המידע הדמוגרפי הזמין בקורות החיים של השופטים, כפי שהם מפורסמים באתר הרשות השופטת, הוא על **המגדר ועל קבוצת האוכלוסייה** **שאליה מושתתת על כל שופט (יהודים וערבים)**. יצוין כי הזהות המגדרית של השופטים מצוינת בקורות החיים שלהם; השיוך לקבוצת אוכלוסייה אינו מצוין מפורשות בקורות החיים, וחלוקה זו נעשתה על ידנו, על סמך שמות השופטים וקורות חייהם (למשל שם בית הספר שבו למדו).

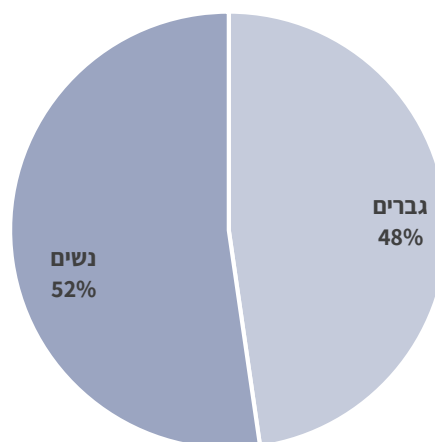
¹ שליפת הנתונים ממאגר קורות החיים ועיבודם נעשו על ידי עדי מרקוביץ', צוף וקנין ותדהר פרידמן, סטודנטים המועסקים בכנסת.

² לא נמצאו נתונים על הרקע התעסוקתי של שני שופטים שפרטיהם נכללים במאגר.

תרשים 2: שופטים לפי קבוצת אוכלוסייה, 2020

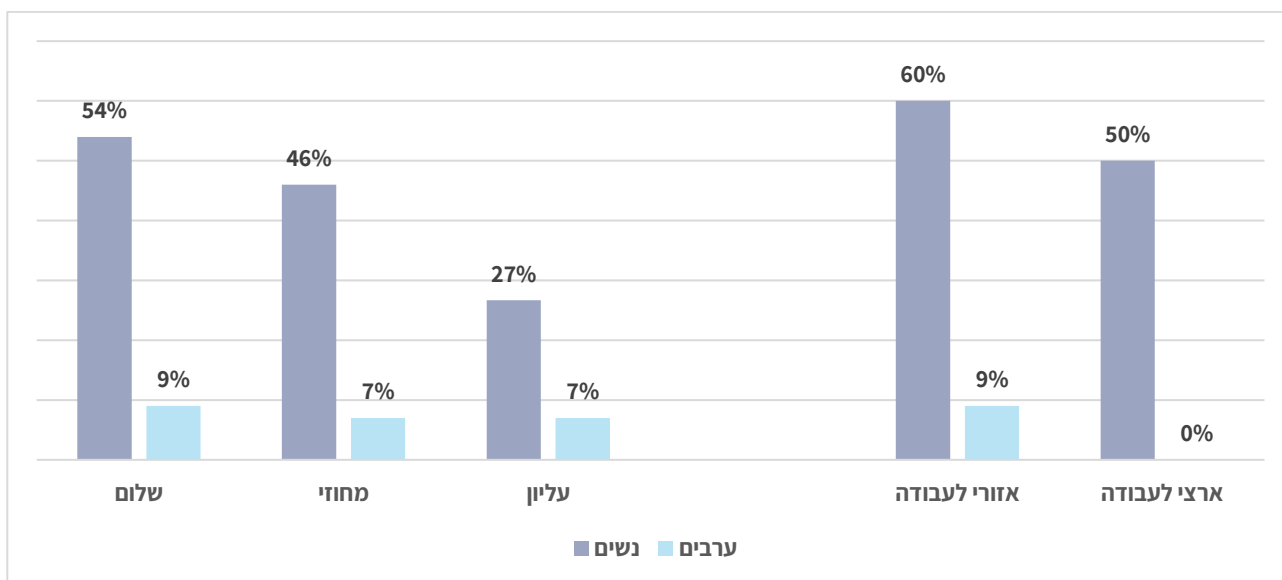

תרשים 1: שופטים לפי מגדר, 2020

קצת יותר ממחצית מתוך 807 השופטים (כולל רשמים) שפרטיהם הופיעו במערכת קורות החיים במועד השליפה היו נשים. 9% מהשופטים היו ערבים.³ יותר מחצי מהשופטים היהודים (54%) הם נשים, ואילו בקרב השופטים הערבים שיעור הנשים קטן יותר – 34%.

תרשים 3: שיעור הנשים והערבים מכלל השופטים בכל ערכאה (ללא רשמים), 2020

פילוח הנתונים של 731 השופטים (ללא רשמים) לפי מגדר, קבוצת אוכלוסייה וערכאה מעלה שהנשים הן רוב בקרב שופטי בית משפט השלום ובית הדין האזורי לעבודה, אך שיעורן קטן בקרב שופטי ערכאות הערעור – בית המשפט המחוזי והעליון. אשר לשיעור הערבים מכלל השופטים, אין פערים גדולים בין רוב הערכאות: בין 7% ל-9%, מלבד

³ בניכוי הרשמים שיעור הנשים והערבים יורד בכמחצית האחוז.

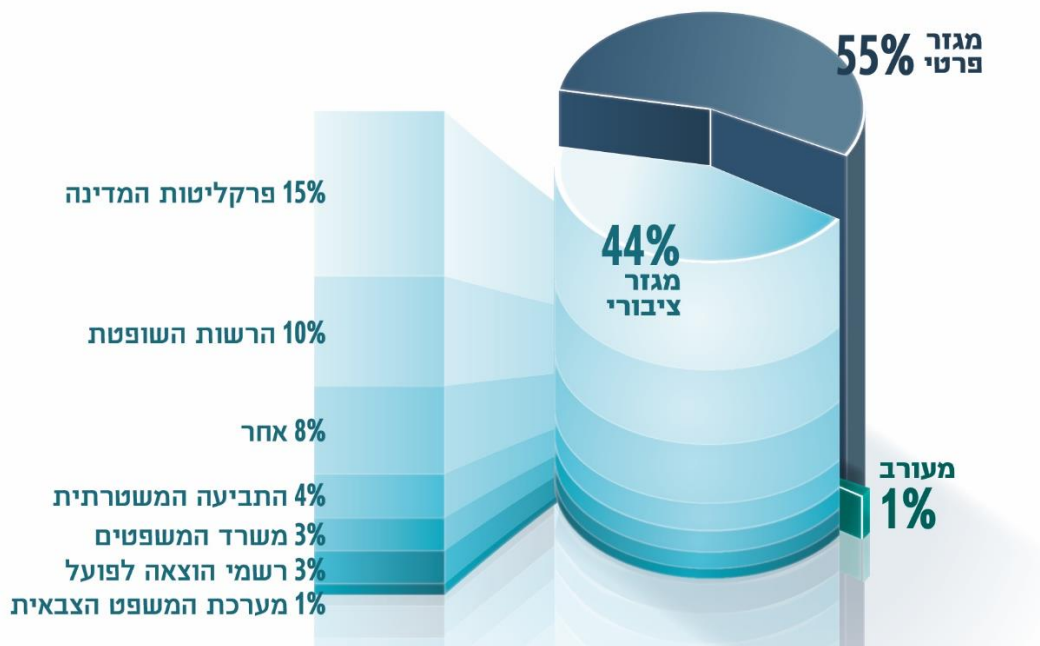
בבית הדין הארצי לעבודה, שבין שמונת שופטיו אין כלל ערבים. אצל הרשמים (בכלל הערכאות) שיעור הנשים והערבים מעט גדול יותר: 58% מהרשמים הם נשים ו-13% מהרשמים הם ערבים.

הרקע התעסוקתי של השופטים

כאמור, לשם הכנת מסמך זה נבחנו התפקיד האחרון שמילא כל שופט טרם מינויו לשיפוט, בדגש על הבחנה בין רקע בשירות הציבורי ורקע במגזר הפרטי. **רקע תעסוקתי במגזר הפרטי כולל בעיקר עורכי דין עצמאיים ושכירים, ולעיתים עורכי דין המועסקים בחברות מסחריות ובארגוני מגזר שלישי. רקע תעסוקתי במגזר הציבורי כולל בעיקר את הקטגוריות האלה: מועסקים בגורמי התביעה המדינתיים – בעיקר פרקליטות המדינה, יחידת התביעות המשטרית והפרקליטות הצבאית; מועסקים ברשות השופטת שאינם שופטים, לרוב עוזרים משפטיים; משפטנים ויועצים משפטיים במשרדי ממשלה וגופים ציבוריים אחרים; רשמי הוצאה לפועל, שמנהלים את ההליכים השיפוטיים ברשות האכיפה והגבייה.**⁴

כאמור, במקרים שבהם משך הזמן בתפקיד האחרון היה קצר יחסית (עד כשנתיים), נבחנו גם התפקיד הקודם שמילא השופט; במקרים שבהם שני התפקידים האחרונים השתייכו למגזרים שונים, הרקע התעסוקתי הוגדר כמעורב.

תרשים 4: התפקיד האחרון שמילאו השופטים המכהנים לפני שמונו לכהונה ראשונה, 2020

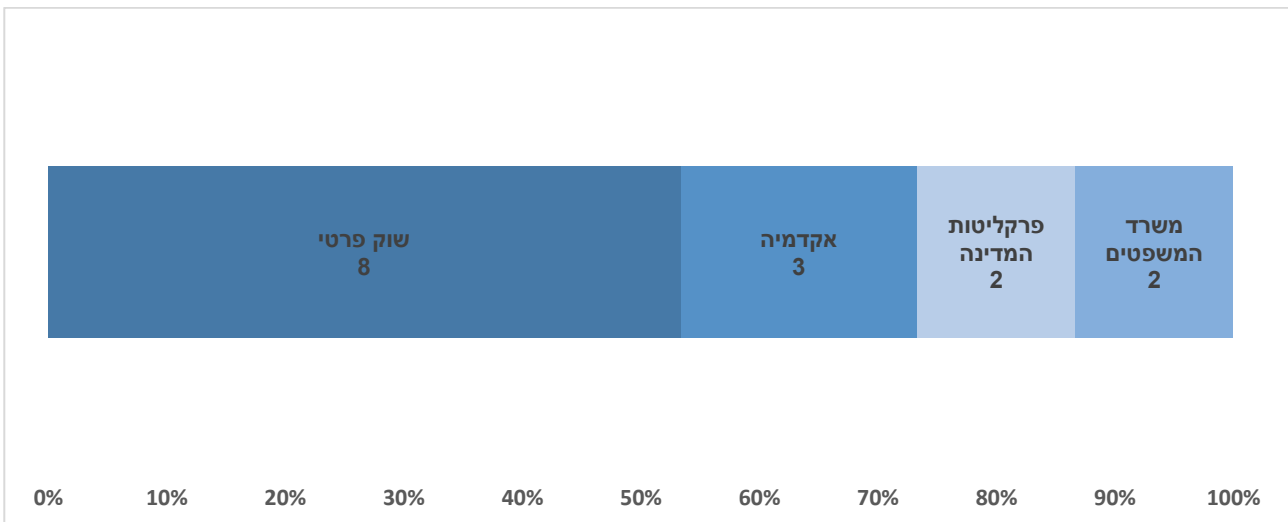
מבין כ-800 השופטים שיש מידע על הרקע התעסוקתי שלהם (כולל רשמים), תפקידם האחרון של כ-440 (55%) היה במגזר הפרטי, בעוד תפקידם האחרון של כ-350 (44%) היה במגזר הציבורי. כעשרה שופטים הועסקו במקביל בשני המגזרים, או שהועסקו לזמן קצר יחסית (עד כשנתיים) באחד המגזרים לאחר שנים רבות יחסית שבהן הועסקו במגזר השני.

⁴ יצוין כי מתן שירות משפטי במסגרת הסגוריה הציבורית ניתן לרוב על ידי עורכי דין פרטיים בשיטת מיקור חוץ, ועל כן רוב הסגורים הציבוריים שעובדים כעורכי דין שכירים ועצמאיים קוטלגו תחת המגזר הפרטי, אך מי שהועסק במשרה מלאה בסגוריה הציבורית קוטלג תחת מגזר ציבורי.

נתונים מפורטים יותר על מקום ההעסקה או על התפקיד שמילאו השופטים במגזר הציבורי טרם מינויים לשיפוט מלמדים כי 15% מכלל השופטים (122 שופטים) הועסקו בפרקליטות המדינה; 10% הועסקו במערכת בתי המשפט שלא בתפקידי שיפוט, לרוב כעוזרים משפטיים; 4% נוספים הועסקו ביחידת התביעות המשטרית; 3% הועסקו במשרד המשפטים שלא במסגרת פרקליטות המדינה; 3% היו רשמי הוצאה לפועל; 1% שימשו כפרקליטים או שופטים צבאיים.

בחינת הרקע התעסוקתי של השופטים המכהנים (ללא רשמים) בפילוח לערכאות השונות מעלה כי ברוב הערכאות שיעור השופטים שהגיעו מהשוק הפרטי נע בין 48% ל-60%. בית הדין הארצי לעבודה חורג מדפוס זה – שבעה מתוך שמונת השופטים המכהנים בו (88%) הגיעו מהמגזר הפרטי. ניתוח ברזולוציה גבוהה יותר של הרקע התעסוקתי של שופטי בית המשפט העליון מעלה גם הוא תמונה שונה, כפי שמוצג בתרשים שלהלן.

תרשים 5: הרקע התעסוקתי של שופטי בית המשפט העליון

שמונה משופטי בית המשפט העליון עבדו כעורכי דין בשוק הפרטי טרם מונו לבית המשפט העליון; ארבעה שופטים עבדו במגזר הציבורי: שניים בפרקליטות המדינה ושניים במשרד המשפטים, בייעוץ המשפטי לממשלה; שלושה שופטים מונו לאחר קריירה אקדמית.⁵

⁵ יצוין כי עורכי דין רבים מלמדים במוסדות אקדמיים במקביל לעבודתם. רק חמישה שופטים הועסקו במשרה מלאה במוסד אקדמי על פי קורות החיים שלהם.